

Yakın tarihin popüler tarih panoraması

Herkesin hayatından çok tanıdık izlere rastlayabileceği renkli, eğlenceli bazen de hüzün veren bir yakın tarih yolculuğu yaşıyor 100. Yılında Cumhuriyet'in Popüler Kültür Haritası. Yapı Kredi Yayınları'ndan okura ulaşan serinin ikinci cildi *Belki Duyulur Sesim*, 1950-1980'ler arasından satırbaşları içeriyor.

Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan ve üç ciltte tamamlanacak 100. Yılında Cumhuriyet'in Popüler Kültür

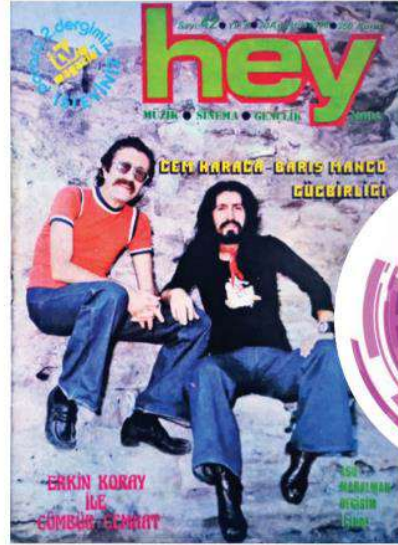
Haritası'nın ikinci cildi 1950'lerden 1980'lere götürüyor okuru. Derya Bengi ile Erdir Zat'ın birlikte kaleme aldığı kitap, Türkiye'de çok partili demokrasi deneyiminin ilk 30 yılında yaşananlara dair ipuçları veriyor. Elbette popüler tarihi okurken, yazarken, kayda alırken nereden baktığımız, neyi öncelediğimizin, ideolojik duruşunuz da hayli belirleyici oluyor. Ancak buna rağmen herkesin hayatından çok tanıdık izlere rastlayabileceği renkli, eğlenceli bazen de hüzün veren bir yakın tarih yolculuğu yaşıyor 100. Yılında Cumhuriyet'in Popüler Kültür Haritası. *Belki Duyulur Sesim* siyasal iktidarın seçimle değiştiği 1950'den başlayarak demokratik sistemin üçüncü kez kesintiye uğradığı 1980'e kadar olan dönemi kapsıyor. Çok partili demokrasi deneyiminin ilk 30 yılında toplumsal hayattaki değişim ve dönüşümlerini sunuyor.

Radyodan televizyona geçiş, sinemada dönemin iz bırakan filmleri, aktör ve aktrisleri, Zeki Müren, Ajda Pekkan gibi popüler kültürde iz bırakmış isimler, yeni müzik grupları, besteciler adeta resmi geçit yapıyor.

Tabii edebiyat ve sanat hayatının yansımalarına dair satır başları da

dikkat çekiyor kitapta. Fotoromanlar, mizah dergileri, dönemin popüler yayınları bir tarih yolculuğuna çıkarıyor okuru. İlginç maddeler var bu yakın tarih ansiklopedisinde. Söz gelimi solcu kimliğiyle tanınan İsmail Cem yönetimindeki TRT'de 1974 yılında kadın spikerlerin TV'de haber okumasının yasaklanması şaşırtıcı başlıklardan biri. Gerekçe ise kadınlar ekrana şık ve süslü çıktığı için izleyicilerin haber izlemekte zorlanması. O dönem Jülide Gülizar'ın mücadelesi sonucu kadınlar yeniden ekranda haber okumaya devam etmiş. Dikkatimi çeken başlıklardan bir diğeri de 300'ü aşkın popüler çocuk romanı yazan Kemalettin Tuğcu ile ilgili. Tuğcu'nun edebiyatına dair yorum ve değerlendirmelerin yer aldığı bölümde en ilginç bilgi ise gördüğü ilgiden dolayı Anadolu kitapçılarının Kemalettin Tuğcu romanlarını isimleriyle değil kiloyla talep etmeye başlaması. Bu duruma Erdal Öz de tanıklık eder ve "Kitapların çuvallara doldurulup bağlanılışını da izlemiştim şaşkınlıkla" der.

Anadolu pop çağının gelişim sürecine de genişçe yer ayrılmış kitapta. 4 Nisan 1970 tarihli Akşam gazetesinde Moğollar imzasıyla yayınlanan bir manifesto ile çerçevesi çizilen Anadolu Pop akımını benimseyen isimler arasında Cem Karaca, Barış Manço, Fikret Kızılok ve 3 Hürel vardır. Bu isimlerin Anado-

len bu insanlar kimlerdi? Yaşadıkları çağ onları nasıl etkiledi, neye benzetti? 'Belki Duyulur Sesim' Adnan Menderes'li,

Süleyman Demirel'li ve Bülent Ecevit'li yıllara, askerî müdahalelere, Amerikan yardımlarına, "Yanki Go Home" sloganlarına, hızla yayılan gecekondu-lara, azalan azınlıklara, kılık kıyafetlere, tiryakiliklere, meydanlara ve evlere gazete sütunlarının, dergilerin, Meclis tutanaklarının, mektupların, hatıratların, romanların, filmlerin ve şarkıların penceresinden bakıyor. Siyasetin kadim tartışmalarının geçirdiği evrimi, gündelik hayatın küçük zevk ve alışkanlıklarındaki değişimi, eğlence hayatında yeme içme kültüründe, tatil anlayışında sporda nelerin başlayıp nelerin bittiğini, geçmişten alınan mirasla bugüne bırakılanlar arasındaki dengeyi araştırıyor." diyerek özetliyor bu yakın tarihe düşülen notları.

